

Lausunto - Katajakorven aurinkovoimalan YVA-tarveharkinta

Tekninen lautakunta 20.02.2025 § 15
204/10.02.02/2024

Valmistelija

Petri Miettinen, tekninen johtaja, p. 040 661 4342

Toimivalta

Joroisten kunnan hallintosäännön § 22 kohdan 2 mukaan teknisen lautakunnan tehtävänä on valmistella kunnan kaavoitukseen ja maankäyttöön kuuluvat tehtävät ja kohdan 5 mukaan vastata rakennusvalvonnan järjestämisestä ja toimia rakentamislain mukaisena Joroisten kunnan rakennusvalvontaviranomaisena.

Asia

Neoen Renewables Finland Oy on pyytänyt Pohjois-Savon ELY-keskukselta ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 13 §:n mukaista päätöstä siitä, sovelletaanko Joroisten Katajakorven aurinkovoimalahankkeeseen YVA-lain mukaista ympäristövaikutusten arviointimenettelyä. Ennen YVA-lain 13 §:n mukaisen yksittäistapauspäätöksen tekemistä ELY-keskus varaa viranomaisille mahdollisuuden esittää oma näkemyksensä YVA-menettelyn tarpeesta. Pohjois-Savon ELY-keskus pyytää täten asiasta lausuntoa Joroisten kunnan kaavoitukselta ja rakennusvalvonnalta.

Taustaa

Neoen Renewables Finland Oy:n selvittää mahdollisuutta toteuttaa Katajakorven aurinkovoimahanke Joroisten kunnan keskustaajama-alueesta noin 4,1 kilometriä luoteeseen. Suunnittelualue sijoittuu 63 kiinteistön alueelle. Hankkeesta vastaavan toimittamien tietojen mukaan suunnittelualueen koko olisi noin 438 hehtaaria ja alustavan suunnitelman mukaan hanke tuottaisi vuosittain 370 GWh uusiutuvaa sähköä. Sähkönsiirto suunnitelman mukaan tehtäisiin 110 kV ilmajohtona, jonka pituus olisi noin 2,5 km ja verkkoon liityntä tapahtuisi Fingridin, Huutokosken sähköasemalle. Suunniteltu hankealue sijoittuu lentoliikenteen varalaskupaikan suojavyöhykkeelle. Hankealueella on vielä voimassa oleva Etelä-Savon maakuntakaavayhdistelmä, mutta Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 2. vaihe hyväksyttiin Pohjois-Savon maakuntavaltuustossa 17.12.2024 ja tavoitteena on saada kaava kuulutettua voimaan helmikuun lopussa 2025. Lisäksi alueella on voimassa Kotkatharju-Valvatus osayleiskaava ja lounaispuolella n. 550 m päässä alueesta sijaitsee Huutokosken datacenterin-asebakaava-alue.

Hankkeen tilannekuvaus

Joroisten kunnanhallitus hyväksyi kokouksessaan 18.11.2024 § 160 Neoen Renewables Finland Oy:n jättämän kaavoitusaloitteen ja kaavoitussopimuksen Joroisten Katajakorven aurinkovoimalan osayleiskaavan laatimisesta. Kaavoitussopimuksella sovitaan aurinkovoimarakentamista ohjaavan osayleiskaavoituksen käynnistämisestä Joroisten kunnan alueella ja kaavoitukseen liittyvistä ehdoista. Neoen on kilpailutuksen seurauksena valinnut kaavoituskonsultiksi Sitowise Oy:n.

YVA-menettely lyhyesti

YVA-menettelyä sovelletaan YVA-lain liitteen 1 mukaisiin hanketyyppeihin. Aurinkoenergiahankkeita ei ao. liitteessä ole tunnistettu omana hanketyypinään. Hankeluettelossa mainittujen hanketyyppien lisäksi YVA-menettelyä on lain 3 §:n 2–3 momenttien nojalla sovellettava myös muuhun sellaiseen hankkeeseen tai olemassa olevan hankkeen muutokseen, josta todennäköisesti aiheutuu hankeluettelohankkeisiin rinnastuvia merkittäviä ympäristövaikutuksia. Päätöstä tehdessä ELY-keskuksen on otettava huomioon hankkeen ominaisuudet, sijainti ja vaikutusten luonne. Aurinkoenergiahankkeissa arvioitavaksi tulevat kuitenkin aina YVA-lain liitteen 1 kohdat 2f) yli 200 hehtaarin laajuisen, yhtenäiseksi katsottavan alueen metsä-, suo- tai kosteikkoluonnon pysyväisluontoinen muuttaminen toteuttamalla uudisojituksia tai kuivattamalla ojittamattomia suo- ja kosteikkoalueita, poistamalla puusto pysyvästi tai uudistamalla alue Suomen luontaiseen lajistoon kuulumattomilla puulajeilla sekä 8b) vähintään 220 kilovoltin maanpäälliset voimajohdot, joiden pituus on yli 15 kilometriä.

Hankekuvaus

Suunnittelualueen laajuus on n. 438 ha, josta n. 250 ha on metsää ja loput peltoa ja tiealueita. Hankealue aidataan, paitsi hankealueen läpi kulkevien teiden osalta. Alueen rakentaminen vaatii puuston poistamista ja maaperän tasoittamista osittain. Alueelle rakennetaan huoltotiestö n. 200 m välein. Alue on tarkoitus aidata. Sähköverkkoon liityntä toteutetaan alueelta Huutokosken sähköasemalle rakennettavalla n. 2,5 km pituisella sähkönsiirtolinjalla, joka sijoittuisi nykyisen voimajohtokäytävän rinnalle. Rakennustyöt kestävät arviolta kaksi vuotta. Aurinkovoimalan elinkaari on n. 30 vuotta ja se tuottaa vuosittain n. 370 GWh uusiutuvaa sähköä.

Kaavoitustilanne

Joroisissa on vielä vähän aikaa voimassa Etelä-Savon maakuntakaava. Katajakorven hankealue ulottuu merkittävältä osin aluemerkinän ma 4.558 (Lapinmäki-Pasalankylä-Ryyhtölä-maisema) alueelle. Merkinän kaavamääräys kuuluu seuraavasti: *Kulttuuriympäristön ja/tai maiseman vaalimisen kannalta maakunnallisesti merkittävä alue. Osa-alueen erityisominaisuuksia ilmaiseva merkintä, jolla osoitetaan maakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita ja rakennettuja kulttuuriympäristöjä. Alueeseen sisältyvät yksittäiset arvokohteet on lueteltu ja esitetty kohdeluettelossa. Suunnittelumääräys: Alueen käytön suunnittelussa on otettava huomioon alueen historiallisesti tai ympäristön kannalta arvokkaat rakennukset, rakennusryhmät, puistot tai maisema-alueet taikka muut niihin verrattavat erityisarvot. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on osoitettava määräykset maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön osatekijöiden, kokonaisuuden ja ominaislaadun säilyttämiseksi. Suositus: Ympäristöön merkittävästi vaikuttavista toimenpiteistä tulee pyytää lausunto museoviranomaiselta ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta.*

Arviolta maaliskuun alusta alkaen Joroisten kunta siirtyy myös maakuntakaavojen osalta Pohjois-Savoon ja tällöin Joroisissa voimaan astuu Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 2. vaihe. Maakuntakaavojen merkinnät vastaavat pääosin toisiaan, mutta Pohjois-Savon maakuntakaavassa uusina aluetyppeinä ovat perinnebiotoopit (ma-b), jotka tulee ottaa huomioon aluetta suunniteltaessa.

Kotkatharju-Valvatus osayleiskaavassa suunnittelualan pohjois- ja eteläosat ovat pääosin maa- ja metsätalousvaltaista aluetta (M-1) ja keskiosa maisemallisesti arvokasta peltoaluetta (MA). Lisäksi suunnittelualan pohjoisosassa sijoittuu osittain maa- ja metsätalousalueelle (MT). Osayleiskaavaan on myös merkitty maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö ja luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue, jotka sijoittuvat osittain suunnittelualan etelä- ja keskiosiin sekä tärkeä tai veden hankintaan soveltuva pohjavesialue, joka rajautuu hankealueeseen idässä. Lisäksi osayleiskaavassa on tarkennettu maakuntakaavaan merkittyjen voimalinjojen ja moottorikelkkailureittien sijainteja, jotka kulkevat suunnittelualan poikki alueen keski- ja pohjoisosissa.

Hanketoimijan arvio YVA-menettelyn tarpeellisuudesta

Hanketoimijan mukaan Katajakorven aurinkovoimahanke ei ole YVA-lain (252/2017) liitteen 1 hankeluettelossa mainittu hanke, eivätkä hankkeen vaikutukset ole niin merkittäviä, että YVA-menettely olisi tarpeen.

Hanketoimijan mukaan hankkeella ei ole laadultaan, kestoaltaan tai eri hankkeiden yhteisvaikutukset huomioon ottaen YVA-lain hankeluettelon hankkeisiin verrattavissa olevia merkittäviä ympäristövaikutuksia. Hankevastaavan näkemyksen mukaan hankkeessa voitaisiin edetä osayleiskaavalla.

Näin ollen hanketoimijan näkemys on, että hankkeeseen ei tulisi soveltaa ympäristövaikutusten arviointimenettelyä.

Lausunto

Katajakorven aurinkovoimalahankkeen erilaiset vaikutukset, vaikutusten luonne, vaikutusten lieventämistoimet ja vaikutusten merkittävyys on hankeasiakirjassa kuvattu kattavasti ja selkeästi.

Joroisten kunnan kaavoituksen ja rakennusvalvonnan kannalta todetaan, että Katajakorven aurinkovoimalan hanke on pinta-alaltaan erittäin laaja ja sillä on erilaisia osittain merkittäviäkin vaikutuksia ympäristöönsä. Merkittävimmät negatiiviset vaikutukset kohdistuvat maisemaan, erityisesti maakunnallisesti arvokkaisiin maisema-alueisiin sekä ihmisten ja eläinten liikkumisen mahdollisuuksiin alueen aitaamisen vuoksi. Kaavoituksen kannalta myös suurten peltoalueiden poistuminen ruoantuotannosta on valitettava asia. Joroisten kunnan uusiutuvan energian maankäytön suunnittelua ohjaavassa asiakirjassa ”Maankäytön kehityskuva 2040” mainitaan, että ”*Laajojen peltoaukeiden käyttö energiantuotantoon ei ole suotavaa*”.

Joroisten kunnan kaavoituksen ja rakennusvalvonnan näkemyksen mukaan Katajakorven aurinkovoimalahanke ei ole YVA-lain (252/2017) liitteen 1 hankeluettelossa mainittu hanke. Lisäksi hankkeen vaikutukset eivät ole niin merkittäviä, että YVA-menettely olisi tarpeen ja, että hankkeessa voidaan edetä osayleiskaavan laadinnan yhteydessä tehtävillä vaikutusten arvioinneilla ja huolehtien kaavoitusprosessin aikana riittävästä osallisten ja sidostyhmiä tiedottamisesta ja vaikutusmahdollisuuksista.

Hankekuvaus YVA-tarveharkintaa varten on oheismateriaalina.

Esittelijä	Tekninen johtaja Petri Miettinen
Päätösehdotus	Tekninen lautakunta päättää antaa edellä selostustekstissä mainitun mukaisen lausunnon Katajakorven aurinkovoimalan YVA-lain mukaisesta ympäristövaikutusten arviointimenettelyn tarveharkinnasta.
Päätös	<p>Tekninen lautakunta lausuntonaan puoltaa YVA-menettelyä Katajakorven 438 ha:n aurinkovoimalalle. Hankkeelle tulee tehdä YVA-menettely uudenlaisen hanketyypin yksittäistapauksena. Hanke on verrattavissa YVA-lain hankeluettelon 2f hanketyyppeihin, sillä hankkeessa muutetaan 438 ha:n yhtenäisen alueen maankäyttö pysyväluonteisesti poistamalla metsää 250 ha alueelta ja muuttamalla peltoalueita aurinkovoimala-alueeksi, joista osa on maakunnallisesti maisemallisesti arvokkaita peltoalueita.</p> <p>YVA-menettelyn voi yhdistää kaavoitusmenettelyn kanssa.</p>